

ΟΙ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΙ

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ
(AMBROISE FIRMIN DIDOT)

ΥΠΟ

ΕΛΕΓΓΕΡΙΟΥ ΘΩΜΑ.

ΜΕΤΑΤΥΠΩΣΙΣ « ΠΑΝΟΠΗΣ »

ΕΝ ΣΥΡΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΡΕΡΗ.

1877.

3012

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΣΙΔ Α9Τ8

46

ΟΙ
ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

ΚΑΙ

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ
(AMBROISE FIRMIN DIDOT)

ΥΠΟ

ΕΛΕΓΓΟΕΡΙΟΥ ΘΩΜΑ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Μετατύπωσις ΠΑΝΟΠΗΣ:

ΕΝ ΣΥΡΩ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΛΦΩΝ ΦΡΕΡΗ:

1877.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΕΙΔΗΣΙΣ.

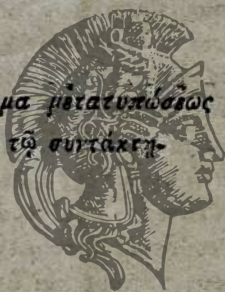
Ἀναγγείλας τὴν προσεχῇ δημοσίευσιν τῆς βιογραφίας τοῦ αἰοδίμου φιλέλληρος καὶ δεινοῦ Ἑλληνιστοῦ Ἀμβροσίου Φιρμίνου Διδότου εἶχον καὶ ἔχω ὑπ' ὄψιν διὰ οἱ φιλόμουσοι Ἕλληνες θέλουσι συνδράμει εἰς τοῦτο ἀποτίοντες αὐτῷ φόρον εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν τοσούτον ὑπὲρ Ἑλλάδος ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐργασθέντα γάλλον. Τοὺς βίους τῶν ἀνδρῶν τούτων μᾶλλον ἢ τοὺς τῶν ἡμετέρων ὀφείλομεν οἷόν τε ἀκριβέστερον νὰ γράφωμεν, διότι οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι ὑπ' οὐδενὸς κινούμενοι συμφέροντος ὑπέστησαν τοσούτους κόπους καὶ ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς γηραιᾶς Ἑλλάδος.

Τὸ προεχδοθὲν τοῦ Βρουνὲ δὲ Πρέλ βιογράφημα, οὗτινος συνέχεια εἶναι τὸ ἀγγελλόμενον πωλεῖται ἐν Σύρῳ ἐν τῷ γραφείῳ τῆς ἐφημερίδος «Πανόπης» καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τῶν Ἀδελφῶν Δεπάστα ἀντὶ ἡμίσεως φράγκου.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΘΩΜΑΣ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Πᾶν δικαίωμα μετακυβέσας τῇ διατριβῇ ταύτῃ
ἐπιφυλάσσεται τῷ συγγραφεύῃ

ΑΘΗΝΩΝ

ΟΙ

ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΙ

Κ Α Ι

Ο ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ ΦΙΡΜΙΝΟΣ ΔΙΔΟΤΟΣ

ὑπὸ ΕΛΕΓΘΕΡΙΟΥ ΘΩΜΑ.

Ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου τὰ ἑλληνικὰ γράμματα εἰλ-
κυσαν τὴν προσοχὴν πολλῶν Γαλλῶν σοφῶν. Τὸ ἔνδοξον
παρελθὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἀλγεῖνθ θέσις ἐν ἣ κατό-
πιν περιήλθε, τρσοῦτον ἐπέδρασαν ἐπ' αὐτῶν, ὥστε
παρεδόθησαν εἰς τὴν σπουδὴν καὶ ἐμβριθῆ μελέτην τῆς
ἱστορίας αὐτῆς. Ἰδίᾳ κατὰ τὴν τελευταίαν πεντηκοντα-
ετηρίδα ἢ πρὸς τὴν Ἑλλάδα συμπάθεια αὐτῶν ἠύξησε,
πολλοὶ δὲ διακεκριμένοι τῆς Γαλλίας ἄνδρες εἰργάστη-
σαν ὅπως ἐνισχύσωσι τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς. Ἡ εἰς
πολλὰς τῆς Γαλλίας χώρας εἰσαγωγὴ τῆς διδασκαλίας
τῆς Ἑλληνικῆς, (1) ἢ ἐν Ἀθήναις Γαλλικὴ σχολὴ ἢ
συστάσα μὲν ἐπὶ Λουδοβίκου τοῦ Φιλίππου τῇ προτάσει
τοῦ ὑπουργοῦ de Salavandy, νῦν δὲ τῇ προστασίᾳ τῆς
Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας εὐδοκί-
μως ἐργαζομένη, ἢ ἐν Παρίσις ἀπὸ ὀκταετίας ὑφιστα-
μένη ἑταιρίᾳ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν
καὶ ἡ πληθὺς τῶν περὶ Ἑλλάδος καὶ Ἑλλήνων σπου-

(1) Βλεπ. περὶ τούτου καὶ ἰδίᾳ τῆς διδασκαλίας τῆς
νεοελληνικῆς τὴν *Revue Politique et Litteraire* τοῦ
1874 φυλλ. 34 καὶ τὸ ἡμέτερον περὶ Βρουνὲ πονημάτιον.

δαιοτάτων γαλλικῶν συγγραμμάτων (1) τρανῶς μαρτυροῦσι τοὺς ἀκαμάτους πλείστων Ἰάλλων ἀγῶνας ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν γρχυμάτων. Ἀνεφέραμεν ἄλλοτε τὰ ὀνόματα πολλῶν τούτων πρὸς οὓς ἡ Ἑλλάς μεγάλην ὀφείλει εὐγνωμοσύνην, νῦν δὲ πρόκειται νὰ βιογραφήσωμεν τὸν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος τελευτήσαντα Ἀμβρόσιον Φιρμῖνον Διδότον, οὗτινος τὸ ὄνομα μεγάλως συνδέεται μετὰ τῆς νεωτέρας ἱστορίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἀπὸ νεωτάτης ἡλικίας συναναστραφεὶς μετὰ τῶν Ἑλληνιστῶν καὶ τῶν ἐν Παρισίοις τότε εὕρισκομένων Ἑλλήνων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Κοραΐ, οἵτινες ἐνεφύτευσαν αὐτῷ τὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰς Ἑλληνικὰς μούσας ἔρωτα, ἠγάπησε περιπαθῶς αὐτὴν καὶ εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς. Τὰ σπουδαιότατα αὐτοῦ περὶ Ἑλλάδος συγγράμματα μαρτυροῦσι τρανῶτα τὸν φιλελληνισμὸν αὐτοῦ, τὰ δὲ ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀνατερόμενα ὑπὲρ αὐτῆς ἔργα τοῦ διακεκριμένου τούτου Ἑλληνιστοῦ σαφέστατα ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἠγάπησεν αὐτὴν ἴσα τῇ φύσει. Καὶ πολλοὶ ἕτεροι τῶν ἐν Παρισίοις Ἑλληνιστῶν σπουδαιότητας παρέσχον καὶ παρέχουσιν ὑπηρεσίας τῇ Ἑλλάδι, ὡς ἤδη εἵπομεν ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ζήσας καὶ συναναστραφεὶς μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπ' οὐκ ὀλίγον χρόνον, μελετήσας δὲ ἐμβριθέστερον τὸν τόπον, τὴν γῆν, τὰ ἔθιμα καὶ ἰδίᾳ τὴν κατάστασιν ἐν ᾗ εὕρισκετο τότε ἡ τληπαθὴς Ἑλλάς, τοσοῦτον συνεπάθησε πρὸς αὐτὴν, ὥστε ὁμιλῶν περὶ αὐτῆς ὁμιλεῖ ὡσεὶ περὶ τῆς ἰδίας πατρίδος.

Ὁ Ἀμβρόσιος Φιρμῖνος Διδότος ἀνῆκεν εἰς ἀρχαίαν παρισινήν οἰκογένειαν. Ἡ Μαρία Διδότου θυγάτηρ τοῦ εἰρηνοφίλου Διδότου, ἐμπόρου ἐν Παρισίοις, συνεζεύχθη τῷ

(1) Περὶ τούτων ἔγραψε σπουδαιότατην ἐκθεσιν ὁ σὺγγραφεὺς Ἑλληνιστὴς κ. Αἰμύλιος Ἑγγερ, ἧς μετάφρασις ὑπὸ τοῦ ἐν Λονδίῳ κ. I. Βαλέττα ἐδημοσιεύθη, ἐν τῷ Ἑθνικῷ Ἡμερολογίῳ τοῦ 1869.

1698 μετὰ τοῦ Jean - Luc - Nyon, ἡγέτου ἀρχαιολογικοῦ οἴκου. Ἀλλὰ κυρίως πατήρ τοῦ οἴκου τῶν Διδότων ὑπῆρξεν ὁ Φραγκίσκος, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῇ 1689 καὶ ἀποθανὼν τῇ 1759, υἱὸς τοῦ προρρηθέντος Διονυσίου Διδότου. Υἱὸς αὐτοῦ ἦν ὁ Φραγκίσκος Ἀμβρόσιος Διδότος, γεννηθεὶς ἐν Παρισίοις τῇ 1720 ἀποθανὼν δὲ τῇ 1804· οὗτος ἐξέσκησεν ἐπιτυχῶς τυπογραφικὸν ἐπάγγελμα, ἐκδίδους ἅπαντα τὰ συγγράμματα τοῦ φίλου αὐτοῦ ἀββᾶ Prévost, ἐν οἷς καὶ τὴν γενικὴν ἱστορίαν τῶν περιηγήσεων ἐν 20 τόμοις (εἰς 4ον μετὰ γεωγραφικῶν χαρτῶν καὶ εἰκόνων). Ἄσας ὁ βίος αὐτοῦ εἶναι ἱστορία τῶν προόδων τῆς τυπογραφικῆς τέχνης, ἐκ δὲ τοῦ τυπογραφείου αὐτοῦ ἐξῆλθον πολυπληθεῖς συγγράμματα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐκ 32 τόμων συλλογὴ, περιέχουσα ἅπαντα τὰ πρὸς παιδαγωγίαν ἀπαιτούμενα ἔργα, ἧς τὴν δημοσίευσιν ἐπεσφόρτισεν αὐτῷ ὁ Λουδοβίκος XVI γάρον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Μία τῶν θυγατέρων τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Φραγκίσκου Πέτρου συνεζεύχθη τὸν Bernardin de Saint-Pierre, τὸν γνωστὸν συγγραφεὴ τοῦ μυθιστορήματος «ὁ Παῦλος καὶ ἡ Βιργινία».

Ὁ Πέτρος Διδότος ἦτο βιβλιοπώλης τῇ 1785, ἐν δὲ τῇ τυπογραφείῳ διεδέξατο τὴν πατέρα αὐτοῦ τῇ 1789. Διακριθεὶς ὡς ποιητῆς καὶ συγγραφεὺς ἀνέλαβε τῇ 1795 ἐν τῇ μέσῃ τῶν πολιτικῶν θορύβων μέγα ἔργον, δημοσιεύσας συλλογὴν τῶν μεγαλειτέρων γάλλων καὶ ξένων συγγραφέων, κεκοσμημένην δι' ἄρθρων τῶν περιφημοτέρων συγχρόνων αὐτοῦ ἀνδρῶν. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἰούλιος Διδότος, γεννηθεὶς τῇ 5 Αὐγούστου 1794 καὶ ἀποθανὼν τὴν 18 Μαΐου 1871, ἐξέδωκε τὴν Συλλογὴν τῶν Ἑλλήνων ποιητῶν τοῦ Βασισσανάδ.

Ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φερμῆνος Διδότος, γεννηθεὶς τῇ 1764 ἐν Παρισίοις, διεκρίθη ἐπίσης διὰ τὸν πρὸς τὰ γράμματα αὐτοῦ ἔρωτα καὶ τὰς τυπογραφικὰς προό-

δους ἀνεκάλυψε τὴν στερεοτυπίαν, καὶ ὡς καλὸς ἑλληνιστὴς μετέφρασεν ἐμμέτρως εἰς τὴν γαλλικὴν τὰ Εἰδύλλια τοῦ Θεοκρίτου καὶ τὰ ᾄσματα τοῦ Τυρταίου. Περιηγηθεὶς τὴν Ἰταλίαν, Ἰσπανίαν καὶ Ἑλλάδα, ἀνεδείχθη μέλος τοῦ κοινοβουλίου καὶ κατόπιν τυπογράφος τοῦ βασιλεῶς καὶ τοῦ Πανακαδημίου τῆς Γαλλίας.

Υἱὸς τοῦ Φιρμίνου Διδότου ἦν ὁ Ἀμβρόσιος, γεννηθεὶς τὴν 7 δεκεμβρίου 1790 ἐν Παρισίοις. Βίσχαθεις εἰς τὰς πρὸς τελείαν αὐτοῦ ἐκπαίδευσιν ἀναγκαίαις σχολὰς, ἐσχετίσθη νέος ἔτι μετ' ἐπιστήμων προσώπων καὶ ἰδίᾳ τοῦ Βοασσονᾶδ, ὅστις ἐνεφύτευsen αὐτῷ τὸν πρὸς τὰς ἑλληνικὰς σπουδὰς ἔρωτα. Ὁ ἔρως οὗτος ἀνεπτύχθη διὰ τῆς συναναστροφῆς μεθ' ἑτέρων ἑλληνιστῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ πολλοῦ Κοραῆ, ὑπὸ τὴν παιδαγωγικὴν τοῦ ὁποίου διεύθυνσιν ἐθήκεν αὐτὸν ὁ πατήρ του. Ὁ Κοραῆς, εἰ καὶ πτωχὸς, δὲν ἐδέξατο χρήματα, πρὸς τοῦτο ἐπέμυεν αὐτῷ τὴν παρατιθεμένην ἐπιστολήν, ἣν μετ' εὐλαβείας ἐτήρει ἐν τοῖς ἀρχείοις αὐτοῦ ὁ εὐγνώμων μαθητής.

Κύριε,

Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ συγχωρήσητε ἐὰν δὲν ἀπεκρίθην εἰς τὴν αἰτησίαν σας, ἥ ὁποία ἤξιζε νὰ ἐπιφέρῃ εἰς ἐμὲ ἐπιροὴν, τῆς ὁποίας ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα.

Μεγάλην εὐχαρίστησιν αἰσθάνομαι, διότι ὁ υἱὸς σας ἔρχεται καθ' ἑκάστην πρὸς ἐμὲ ἐκτὸς τῶν παρασκευῶν καὶ κυριακῶν, τὸν μὲν χειμῶνα ἀπὸ τὴν δεκάτην ἕως τὴν μεσημβρίαν, τὰ δὲ ἔαρ ἀπὸ τὴν ἐβδόμην ἕως τὴν ἐνδεκάτην, ἐπιθυμῶν νὰ τὸν κρατῶ μερικὰς ὥρας ἀκόμη ἐὰν ᾖ ἀνάγκη καὶ ἐὰν ἔχῃ εὐχαρίστησιν.

Καταβεβλημένος ἀπὸ τὴν ἐργασίαν ἀρκοῦμαι μὲ τὴν ἐξοικονόμησιν ὀλίγου χρόνου, τὸν ὁποῖον μὲ ἐπιτρέπει ἡ ὑγεία μου νὰ μεταχειρισθῶ. Αἰσθάνομαι, πρό τινων ἐτῶν, τὴν ἀνάγκην ἐνὸς βοηθοῦ καὶ ἐνθυμεῖσθε βέβαια τὸν νέον, τὸν ὁποῖον ἔφερα μίαν ἢ δύο φορὰς εἰς τὴν

οἰκίαν σας πρὸ τριῶν ἐτῶν, καὶ τὸν ὅποιον ἀνέτρεφα μὲ ἐδικά μου ἐξοδα μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ τὸν ἀναδείξω καλὸν Ἕλληνα, ἄξιον νὰ μὲ βοηθῇ. Κατὰ δυστυχίαν ἔχασα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐξώδευσα δι' αὐτὸν χωρὶς διόλου νὰ ὠφεληθῶ. Ἀπὸ τινος καιροῦ προσπαθῶ νὰ εὔρω κανένα ἄλλον· τοῦτο δὲν τὸ ἐπέτυχα ἀκόμη ἴσως ἐξ αἰτίας τῆς πολλῆς προσοχῆς, τὴν ὁποίαν δεικνύω εἰς τὰς ἐρεῦνας μου, φοβούμενος μὴπως ἐκτεθῶ καὶ δευτέραν φοράν εἰς ἐξοδα ἀνωφελῆ.

Ἐπρεπε νὰ θεωρήσω ὡς εὐτυχίαν τόσῳ μεγάλῃν ὅσῳ καὶ ἀπροσδόκητον ὅτι ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν ἀρνοῦμαι νὰ δαπανήσω δι' ἕνα νέον, ὁ ὁποῖος ἤθελε νὰ διδαχθῇ ἀπὸ ἐμὲ τὴν Ἑλληνικὴν, ἐσεῖς μὲ προσφέρετε ὅχι μόνον τὸν υἱὸν σας ἀλλὰ καὶ χρηματικὴν ἀμοιβὴν διὰ τὸν καιρὸν τὸν ὁποῖον θὰ ἐξοδεύσω εἰς τὴν διδασκαλίαν του.

Ἐὰν θέλετε, κύριε, ἡ προσφορά σας νὰ γείνῃ ἀληθινὴ εὐτυχία καὶ διὰ τὸν υἱὸν σας καὶ δι' ἐμὲ πρέπει νὰ τὴν γυμνώσῃτε ἀπὸ κάθε εἶδος συμφέροντος. Οὔτε δίδω, οὔτε λαμβάνω χρήματα. Θὰ πληρώσω τὸν υἱὸν σας μὲ ὅλην τὴν παιδείαν μὲ τὴν ὁποίαν εἶμαι ἱκανός, μὲ ὅλην τὴν ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἀπολαύει ἀπὸ μέρος τῶν ἀξίων γονέων του. Ὁ νέος διδότης θὰ πληρώσῃ ἀρκετὰ τὸν Κοραῆ ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ εἰς αὐτὸν τὴν ἰδίαν εὐπείθειαν, τὴν ὁποίαν καὶ εἰς τὸν πατέρα του. Θὰ ὑπηρετήσῃ (ἀλλὰ πάντοτε ὡς ὑπηρετεῖ ὁ υἱὸς τὸν πατέρα) ὡς γραμματεὺς, ἔργον τόσον ὠφελιμώτατον, τὸ ὁποῖον συνίσταται ἐν γένει εἰς τὸ νὰ γράφῃ ἐκ τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλληνικῆς. Αὕτῃ εἶναι, κύριε, ἡ πρώτη συμφωνία, τὴν ὁποίαν θὰ μὲ ἐπιτρέψετε νὰ προτείνω εἰς τὴν παραδοχὴν τῆς προσφορᾶς, τὴν ὁποίαν μὲ κάμνετε. Ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ δυσαρεστήσῃ οὔτε ὑμᾶς, οὔτε τὸν υἱὸν σας. Ἡ δευτέρα καὶ τελευταία, τὴν ὁποίαν θέλω νὰ προτείνω εἶναι φυσικὴ συνέπεια τῆς πρώτης· καὶ εἰς αὐτὴν μὲ ἐγγυᾶται ἡ ἀνατροφή, τὴν ὁποίαν ἐδώκατε εἰς τὸν υἱὸν σας.

Ὅλας τὰς ἐργασίας μου, δῆλα δὴ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα γράφω εἰς τὴν εἰκίαν μου, εἴτε ἑλληνιστὶ εἴτε εἰς ἄλλας γλώσσας, πρέπει νὰ τὰ φυλάττῃ μυστικά· ἐπειδὴ δὲν ἀνακατατόνομαι εἰς ὅ,τι κάμνουσιν οἱ ἄλλοι, ἐπιθυμῶ ὥστε νὰ μὴ γνωρίζῃ κανεὶς ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὅποῖον ἐνασχολοῦμαι. Θὰ ᾔηται ὁ νέος Διδότος ὁ παρακαταθηκάριος ἐκεῖνων, τὰ ὁποῖα κάμνω, ὡς καὶ τὰ ὁποῖα δὲν θέλω νὰ κάμω.

Σὰς παρακαλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὁλοψύχου ὑπολήψεώς μου.

23 Μαρτίου 1808.

ΚΟΡΑΗΣ.

ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοιοῦτου ἀνδρὸς ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἀπέβη σπουδαῖος ἑλληνιστὴς καὶ φιλέλληνας, ὁ δὲ Παῦλος Κουριέρος γράφων τὴν 3 μαρτίου 1810 τῷ φίλῳ Διδότῳ ἔλεγε πρὸς τοὺς ἄλλους· «Ἐπιθυμῶ νὰ ἴδω τὸν υἱόν σας, οὐδεὶς ἕτερος πλεονέτερον κινεῖ τὴν περιέργειάν μου. Ὅλη ἡ Ἑλλάς ὁμιλεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ στηρίζει ἐπ' αὐτοῦ μεγάλας ἐλπίδας. Δότε μοι, παρακαλῶ, πληροφορίας περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ ὑμῶν κλπ.» Ὁ Κουριέρος, ὅστις ἐγνώρισεν αὐτὸν ἐν Ἰταλίᾳ, ἔκρινε καλῶς περὶ αὐτοῦ.

Τῷ 1814 ἐπεσκέφθη τὴν Ἀγγλίαν, ὅπως ἰδίῳις ὁμῶσιν ἴδῃ τὰς προόδους τῆς χαρτοποιίας καὶ τυπογραφίας, ἐπιστρέψας δὲ εἰς Γαλλίαν εἰσήγαγε τὸ *presse en fronte*, ὅπερ ἐφεῦρε πρῶτος ὁ λόρδος Stanhope. Κατόπιν ἐξετέλεσε πόθον, ὃν εἶχεν ἐμφυτεύσει εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἡ μετὰ τοῦ Κοραῆ ἀναστροφή, νὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Ἑλλάδα, ἣν καὶ τοι μακρὰν ἡγάπησεν ὡς δεικνύται ἐκ τῆς παρατιθεμένης ἐπίσης ἀνεκδότου ἐπιστολῆς, ἣν ἀπηνύθουν τῷ νέῳ Διδότῳ ὁ Κοραῆς τὴν 14 Αὐγούστου 1814, ἀπαντῶν εἰς προσφορὰν, ἣν ἐποίησεν αὐτὸς διὰ τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην τῆς Χίου :

A Monsieur Didot fils.

Εὖ πράττειν! Μὲ ἐπροσφέρατε ἐκουσίως δὲν γνωρίζω ποῖον σύγγραμμα διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου. Σᾶς παρακαλῶ νὰ μὲ στείλητε τὸ δῶρον, ἐπειδὴ πλησιάζω νὰ τελειώσω τὸν πρόλογον τοῦ ἑκτοῦ καὶ τελευταίου τόμου τῶν Βίων τοῦ Πλουτάρχου. Εἰς αὐτὸν ἀριθμῶ ὅλους, ὅσοι ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, θὰ δυσαρεστηθῶ δὲ πολὺ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ τὸ ὄνομά σας.

Σᾶς ἐπιτρέπω νὰ ἀναχωρήσετε εἰς Ἀγγλίαν χωρὶς νὰ μὲ ἴδετε.

Ὁ ὡς τέκνον ἀγαπῶν σας

ΚΟΡΑΪΣ.

Πραγματικῶς τὰ προλεγόμενα τοῦ τόμου τούτου (σελ. 26) περιέχουσι τὰ ὀνόματα τῶν δωρησάντων τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Χίου: Κλαδιέρου, Θυράτου, Βοασσονᾶδ, Ἀνδρυσίου, Φωμίνου Διδότου καὶ τὸν κατάλογον τῶν δωρηθέντων βιβλίων. Τῷ 1816 ὁ νέος Διδότος ἀνεχώρησεν εἰς Ἀνατολὴν, ὑπὲρ ἧς τοσοῦτον ἐφλέγετο, τὰς δ' ἐν αὐτῇ ἐντυπώσεις του ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ σπανιωτάτῳ ἤδη καταστάντι συγγράμματι αὐτοῦ, Notes d'un voyage fait dans le Levant en 1816 et 1817 (Paris 1821) ἀφιερωνέντι τῷ σεβαστῷ αὐτοῦ διδασκάλῳ Κοραΐ. Ἐν τῷ προλόγῳ τῆς ἀξιολογώτατης ταύτης πηγῆς διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνατολῆς ἀναφέρει τὰ αἷτια τὰ κινήσαντα πρὸς ἐπιχείρησιν τοιοῦτου μακροῦ πλοῦ «Φλεγόμενος, λέγει, ὑπὸ τοῦ πόθου νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην, ἣν κατοικοῦσιν ἔτι οἱ ἀπόγονοι λαοῦ, μετὰ τῶν συγγραμμάτων καὶ τῶν πράξεων τῶν ὁποίων ἀπὸ τῆς τρυφερωτέρως μου νεότητος τοσοῦτον συνωκειώθην, διὰ τῶν φροντίδων πατρὸς διακρινομένου διὰ τε τὴν παιδείαν καὶ τὰ σπάνια αὐτοῦ πλεονεκτήματα, κατέλιπον τοὺς Παρισίους τὴν 24 μαρτίου 1816, ἀποχαιρετήσας τὸν κ. de Choiseul Gouffier ὅστις, καί

τοι προκεχωρηκυίας ηλικίας, μοι ἐξέφραζε τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὴς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κ. δούξ de Richelieu ἠδόκησε νὰ μὲ διορίσῃ ἀκόλουθον τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβείας, ὅπερ συνέτεινεν εἰς τὸ ν' ἀπολαύσω τὰ φερμένα τὰ ἀναγκαῖα τῷ περιηγουμένῳ τοιαύτας χώρας, κυβερνωμένας ὑπὸ βαρβάρων· διότι πρέπει νὰ δώσωμεν τὸ ὄνομα τοῦτο εἰς ἔθνος διὰ τὸ ὅποιον οἱ αἰῶνες παρέρχονται χωρὶς νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς αὐτὸ οὐδεμίαν μεταβολήν, οὐδεμίαν βελτίωσιν».

Ὑπὸ τοιούτων ἰδεῶν φιλελληνικωτάτων ἐνεφορεῖτο ὁ νέος περιηγητὴς ἐπισκεπτόμενος τὴν Ἀνατολὴν μετὰ τοῦ σοφοῦ d' Anse de Velloison, καθ' ἣν ἐποχὴν διέτελει αὕτη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τοῦ βαρβαρισμοῦ καὶ τῆς ἀμαθείας, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ Ἑλλὰς ὑπέκειτο ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἀρχήν. Ἐπισκεπτόμενος τῆς ἐλληνικῆς πόλεις καὶ νήσους τοσούτον συνεκινεῖτο ὁ νεαρὸς φιλέλλην, ὥστε ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐκθέσει τῆς περιηγήσεως αὐτοῦ, ἥτις εἶναι ἀληθὺς ἐγκατοπτρισμὸς τῆς τότε καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἀνατολῆς, ἐναπέθηκεν τὰς ζωγράφους ἐντυπώσεις αὐτοῦ. Ἐκάστη σελὶς τοῦ βιβλίου τούτου εἶναι εἰκὼν διὰ τῶν ζωρωτέρων κεχρωματισμένη χρωμάτων ἐκάστης πόλεως, ἐκάστης κώμης, ἐκάστης νήσου τῆς Ἑλλάδος. Τὰ ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τούτῳ συγγράμματι περιεχόμενα εἶναι ἀμερόληπτος περιγραφή ὅσων εἶδεν ὁ φιλέλλην Γάλλος οὐχὶ δὲ διεστραμμένη εἴτε ἐκ συμφέροντος εἴτε ἐκ κακοβουλίας, οἷα ἡ *la Grèce contemporaine* τοῦ Φαλμεράυερ τῆς Γαλλίας. Εἶναι πραγματικῶς τοιοῦτος ὁ Ἀβούτ ἢ τοῦλάχιστον τοιοῦτος θεωρεῖται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, καὶ πᾶς ὁμοιος αὐτῷ (1), διότι ἐν τῷ μέσῳ τῶν γενικῶν ὑπὲρ

(1) Οὐδαμῶς ἐννοοῦμεν ἐνταῦθα νὰ μεμφθῶμεν τῶν γάλλων σπουδαστῶν τῶν ἀποστρεφόμενων τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς, ἐχόντων ὑπ' ὄψιν τὸ τετραμμένον *Graeca sunt, non leguntur*.

Ἑλλάδος εὐφημιῶν τῶν φιλελλήνων Γάλλων, οἵτινες εὐαρεστοῦνται ὀνομαζόμενοι «Ἀθηναῖοι τῆς δυτικῆς Εὐρώπης» ὕψωσε φωνὴν ὑβριστικὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος διὰ τῶν λιβέλλων αὐτοῦ. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον.

Κατ' ἀρχὰς ἐπεσκέψατο τὴν Τροίαν, ἣν ἀπεθανάτισεν ὁ κάλαμος τοῦ Ὀμήρου καὶ μάλιστα ἀνεκάλυψε διάφορα κυκλώπεια οἰκοδομήματα, διαφυγόντα τὰς ἐρεῦνας τοῦ κόμητος Choiseul-Gouffier καὶ τοῦ Lechevalier. Ἐν τῇ κλασσικῇ ταύτῃ γῇ ἐν ἣ ἑθαυμάσθη ὁ ἥρωισμός τῶν Ἑλλήνων ἡρώων, εἶχεν ἀείποτε ὑπ' ὅσιν τὰ ἀθάνατα ὁμηρικὰ ἔπη, ἅτινα ἦσαν καὶ εἶναι τὸ πρῶτον ἀνάγνωσμα τῶν Γάλλων καὶ Γερμανῶν Ἑλληνιστῶν. Ἀκολούθως μετέβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, Τουρκίαν, Μικρὰν Ἀσίαν, Συρίαν, Παλαιστίνην καὶ Αἴγυπτον καὶ μετὰ τὴν μακρὰν ταύτην περιοδείαν ἐπανέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ πόλιν τῶν Κυδωνιῶν, ὅπως ἐν τῷ τότε περιορισμῷ γυμνασίῳ αὐτῆς τελειώσῃ τὰς σπουδὰς αὐτοῦ. Περὶ τῆς αὐτοῦ διαμονῆς τοῦ Διδότου ἀποσπῶμεν ἐκ τῶν σημειώσεων αὐτοῦ τεμάχιόν τινα. (1)

«Πάντοτε θέλω ἀναμνησέσθαι μετὰ τῆς ζωηρότερης εὐγνωμοσύνης τὴν ἐνθουσιάζον ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν, ἣν μοι παρέσχον. Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ (τοῦ Θεοφίλου Καίρη, διδασκάλου τῶν μαθηματικῶν ἐν τῷ γυμνασίῳ) πλήρης μεγαλοφροσύνης ὥς καὶ ἡ τοῦ Κοραΐ καὶ τῶν ἄλλων σεβασμιῶν Ἑλλήνων ἐφλέγετο ὑπὸ τῆς φιλελευθωπίας καὶ τοῦ πρὸς τὴν ὑψηλὴν φιλοσοφίαν ἔρωτος. Ἀλλὰ μόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐτόλμα ν' ἀναπτύσῃ πᾶσαν τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰς ὑψηλὰς αὐτοῦ γνώσεις προσεκτικῶς ἐκρυπτεν αὐτὰς ὅπως μὴ καταστρέψῃ τὰς ὑπαρχούσας προλήψεις. Ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Εὐανθία ἦτο ἀξία νὰ τὸν ἐννοήσῃ· ὠμίλει ὀρθῶς τὴν γαλλικὴν καὶ

(1) *Ορ. καὶ τὴν ἡμετ. διατριβὴν περὶ Βενιαμὶν τοῦ Λεσβίου, διδασκάλου τῶν Κυδωνιῶν ἐν τῷ περιοδικῷ «Κόρινθα» φυλ.

ἰταλικὴν καὶ τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν· ἐγίνωσκε καλῶς τὰ μαθηματικά καὶ ἐνησχολεῖτο μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς εἰς τὰ ὑψηλὰ μαθηματικά καὶ τὴν σπουδὴν τῶν κωνικῶν τομῶν τοῦ Νεύτωνος. Τίς ἠδύνατο νὰ ὑποπτεύσῃ ἐν πόλει τῆς Ἀσίας, σχεδὸν ἀγνώστῳ, ὅτι ὑπῆρχε μικρὰ καὶ χθαμαλὴ οἰκία τοσοῦτον ἑκτακτον περικλείουσα παιδείαν;» Ὁ Διδότος διέμεινεν αὐτόθι ἐπὶ δύο μῆνας ὑπέκων εἰς τοὺς κανόνας τῆς σχολῆς, τοσοῦτον δὲ ζωνρὰς ἔλαβεν ἐντυπώσεις ὥστε καὶ ἐν τῷ τελευταίῳ περὶ τοῦ Ἀλδου Μανουτίου σπουδαιοτάτῳ αὐτοῦ συγγράμματι, περὶ οὗ κατωτέρω τὰ δέοντα, ἀνεμνήσθη ἑκτενῶς τούτων.

«Εὐρον, λέγει, ἐν τῇ μικρᾷ ταύτῃ ἀποικίᾳ νέους λογίους καὶ ἀρκετοὺς μαθητὰς, οὔτινες, τῇ προτάσει ἐμοῦ κατέλιπον ἐν ταῖς συνδιαλέξεσι τὴν δημώδη ἐλληνικὴν ὅπως ἀναγεννήσωσι τὴν γλῶσσαν τοῦ Δημοσθένους καὶ Πλάτωνος. Μετὰ τοσοῦτον ἐνθουσιασμοῦ ὑπεδέξαντο τὸν ὑψηλότεν νόμον, ὥστε ἐπεξετείναν αὐτὸν μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν δημοτικῶν ὀνομάτων Ἰωάννης, Γεώργιος, Ἰωαννῖνος, Ἰλαρίων, ἅτινα μετέβαλον εἰς τὰ Ξενοφῶν, Ἀριστείδης, Θεμιστοκλῆς καὶ Ἐπαμεινώνδας. Ἰδοὺ ὁ νόμος:

Θεὸς ἡγείσθω παντὸς ἔργου καὶ λόγου.

Ψήφισμα.

Ἐπὶ καθηγεμόνων Θεοφίλου, Γρηγορίου καὶ Εὐστρατίου, τῶν ἐν τῷ κατὰ τὰς Κυδωνίας ἑλληνομουσίῳ σχολαρχούντων, ἐλαφροβλιῶνος ὁγδόῃ ἀπιόντος, οἱ ὑπογεγραμμένοι εἶπομεν· ἐπειδὴ τὴν μὲν πατρίαν ἀναλαβεῖσθαι φωνὴν, τὴν δὲ χύδην καὶ ἀγοραίαν, ὡς πάντῃ ἀνοίκειον ἡμῖν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων ἀπογόνοις παντὶ τῷ θυμῷ ἀπώσασθαι ἐφιέμεθα, δέδοκται πᾶσιν ἡμῖν νόμον εἰσενεγκεῖν τόνδε, ὥσθ' ἡνίκ' ἂν συνῶμεν, ἑλληνιστὶ πάντας ἡμᾶς συνδιαλέγεσθαι καταναγκάζειν.

ΝΟΜΟΣ.

Ἐπιμελεῖσθαι ἕκαστον ἡμῶν ἑλληνιστὶ ὅσον οἷόν τε συνδιαλέγεσθαι, ὅς δ' ἂν μὴ ἐθέλῃ τοῦτο, σελίδα ὁμηρικὴν ἐνώπιον ἡμῶν ἱστάμενος ἀπαγγέλλειν, ἀποτινάττω τίμημα. Οἱ ταῦτα ψηφισάμενοι. Ἀγγελῆς (Ἀλκιβιάδης), Διδότ (Ἀνάχαρσις), Ἰωαννίκιος (Ἀριστείδης), Ἰζάνος (Ἐπαμεινώνδας), Δημήτριος (Θεμιστοκλῆς), Θεοφάνης (Κλεάνθης), Δημήτριος Π. (Λεωνίδας), Δημήτριος Κ. (Μιλτιάδης), Βασίλειος (Ἀγησίλαος), Γεώργιος (Πάτροκλος), Σαμουήλ (Νικίας), Ἰλαρίων (Ξενοφών), Παναγιώτης Β. (Πελοπίδας), Ἰωάννης (Περικλῆς), Λεόντιος (Φωκίων), Κωνσταντῖνος (Χαβρίας), Γεώργιος (Τιμόθεος), Γεώργιος Κ. (Νεοπτόλεμος), Χαραλάμης (Παυσανίας), Διογένης. ΑΩΙΖ, Μεθόδιος γραφεύς.

«Οἱ νέοι περιεκύκλουν ἕνα τῶν ὑπαρχουσάντων τῶν ψήφισμα καθ' ἑκάστην ἑσπέραν, αἱ δὲ διάφοροι συνδιαλέξεις συνίσταντο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀρχαίων ποιητῶν ἢ τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἑκάστης τοῦ Εὐριπίδου. Αἱ θύραι ἦσαν προσεκτικῶς κλεισμέναι ἐκ τοῦ φόβου μὴ ἰδῶσιν ἔξωθεν τοὺς παῖδας, οἵτινες ἦσαν ὠπλισμένοι. Τοῦτο μόνον τὸ αἷτιον ἤρκει ὅπως κλεισθῇ τὸ γυμνάσιον, καθὼς συνέβη τὸ παρελθὸν ἔτος, ὅτε οἱ Τούρκοι ἰδόντες γάλλον τινὰ μουσικὸν διδάσκοντα τοὺς μαθητάς, ἐνόμισαν ὅτι διδάσκει αὐτοὺς τὴν στρατιωτικὴν τέχνην καὶ ὑπώπτευσαν ὅτι ἐν ταῖς παιδιαῖς ταύταις ἐκρύπτοντο οἱ πρῶτοί σπινθῆρες πυρκαϊᾶς μελλούσης νὰ ἐκραγῇ. Ἐπίσης συνήρχοντο οἱ νέοι εἰς τὴν κορυφὴν μεμονωμένου λόφου, μακράν, ὅπως ἄσῳσι τὸν περίφημον ὕμνον τοῦ Ῥήγα «Δεῦτε παῖδες τῶν Ἑλλήνων».

Οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς καὶ μετὰ τὴν ἀναγώρην τοῦ Διδότου ἐτήρησαν τὴν ὑπόσχεσιν αὐτῶν, ἀλλὰ κατόπιν ἔπαυσαν. Μετ' ὀλίγον ἐξερράγη ἡ ἐπανάστασις τοῦ 1821· τὸ γυμνάσιον κατηρειπώθη καὶ ὁ νόμος με-

τὰ τοῦ ψηφίσματος ἐγένοντο παρανάλωμα τοῦ πυρός.
Ἀλλὰ μετ' αὐτῶν καὶ πόσοι τῶν ὑπογραψάντων !!

Ἀναχωρήσας ὁ Διδότος ἐκ τῶν Κυδωνιῶν οὐδαμῶς ἐπελάθετο τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ γυμνασίου. Ἀπὸ πολλοῦ χρόνου ἐπεθύμουν οἱ καθηγαὶ τοῦ Γυμνασίου ὅπως συστήσωσιν αὐτόθι τυπογραφεῖον· ὅθεν ἐπιωφελοῦμενοι ἤδη τῆς φιλίας τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς παρισινῆς τυπογραφίας, ἀπέστειλαν δαπάνη τοῦ φιλοπάτριδος Ἐμμανουὴλ Σαλτέλη τὸν Κωνσταντῖνον Τόμπραν πρῶτον μὲν εἰς Βιέννην, κατόπιν δ' εἰς Παρισίους, ἔνθα ἐν τῷ τυπογραφείῳ Διδότου ἐκμαθὼν τὴν τυπογραφικὴν τέχνην ἐπέστρεψεν εἰς Κυδωνίας φέρων πλήρες τυπογραφεῖον (1820). (1) Ἐκτὸς τούτοις ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐπλούτισε καὶ τὴν ἀξιόλογον βιβλιοθήκην τοῦ Γυμνασίου διὰ πολλῶν βιβλίων.

Αἱ ἐντυπώσεις τῆς μακρᾶς ταύτης περιηγήσεως ἔμειναν πάντοτε ζῶνταί· ἡ ἐνθουσιώδης ὑποδοχή, ἥς ἔτυχεν ἐν ἀπάσαις ταῖς ἑλληνικαῖς πόλεσι καὶ νήσοις ὁ φιλέλλην Γάλλος ἔμεινεν ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

(1) Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Κυδωνιῶν ὁ Τόμπρας μόλις διασώσας τὸ τυπογραφεῖον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἔξετυπώθη ἡ γραμματικὴ καὶ αἱ πτώσεις τοῦ Γρηγορίου Σαρράφη, μετεκόμισεν εἰς Ψαρρά, ἔνθα ὁμως δυστυχῶς κατεστράφη. Ὁ Τόμπρας μετέβη ἀκολούθως εἰς Ὑδραν, ὅπως διευθύνῃ τὸ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου ὑψηλάντου μετενεχθὲν μικρὸν τυπογραφεῖον, ἐν ᾧ ἔξετυποῦτο ὁ Φίλος τοῦ Νόμου, ἐκείθεν εἰς Καλάμας μετὰ τοῦ βοηθοῦ αὐτοῦ Νικολαΐδου, ὅπου ἐτυποῦτο ἡ Ἑλληνικὴ Σάλπιγξ (1821) ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Φαρμακίδου. Ἐκείθεν εἰς Ναύπλιον ἔνθα ἐτυποῦτο ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Ῥάλλη ἐκδιδόμενος ὁ Ἑλληνικὸς Καθρέπτης (Le miroir Grec) ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστί. Ὁ Τόμπρας μετεκόμισε τὸ τυπογραφεῖον του ἀκολούθως καὶ ἀλαχοῦ.

Ὅτε ἐπεσκέφθη τὴν Χίον, οἱ δύο φίλοι τοῦ Κοραῖ Ῥο-
δοκανάκης καὶ Ῥάλλης ἐξέφρασαν αὐτῷ τὴν ἐπιθυμίαν
ἵνα συστήσῃσι τυπογραφεῖον παρὰ τῷ ἀξιολόγῳ τότε
γυμνασίῳ τῆς Χίου. Ὁ Διδότος μεταβὰς εἰς Παρίσιους
συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἀποστολὴν χαρακτῆρων
καὶ πάντων τῶν ἀναγκαίων μετὰ δύο πιεστηρίων, δυ-
στυχῶς ὅμως καὶ τοῦτο κατεστράφη μετὰ τῆς Χίου.
Ὁ Διδότος ἐπλούτισε καὶ τὴν βιβλιοθήκην τῆς Χίου τῷ
1812, ἥτις ἐπίσης ἐγένετο λεία τῶν φλογῶν κατὰ τὸν
Ἀπρίλιον τοῦ 1822. Καὶ τὸ ἐν Μεσσολογίῳ δὲ τυπο-
γραφεῖον συστάν τὸ 1824 καὶ διευθυνόμενον παρὰ Δ.
Μεσθέου, ἐν ᾧ ἐξετυποῦτο μέχρι τοῦ 1826 ἡ ἡμερὶς
αἱ «Ἑλληνικά Χρονικά» περιεῖχε στοιχεῖα ἐκ τοῦ τυπο-
γραφείου Διδότου.

Ἐκτραγείσης τὸ 1821 τῆς ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως,
ἥτις συνεκίνησε πᾶσαν εὐγενῆ καὶ φιλόμουσον ψυχὴν,
ὁ Διδότος συνεκινήθη ἔτι μᾶλλον. Ἀπεσάσισε γὰρ βοη-
θήσῃ καὶ ὕλικῶς τὴν Ἑλλάδα. Τῇ ἀκαμάτῳ αὐτοῦ ἐνερ-
γείᾳ συνέστη ἐπιτροπὴ πρὸς συναγωγὴν συνδρομῶν
ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Πρὸς τοῦτῳ δὲ ἐξέδωκε σύγγραμμα
ὑπὸ τὸν τίτλον *Souscription en faveur des Grecs*,
ἐν ᾧ ἐδημοσίευσεν καὶ τεμάχιον τῆς σπουδαιοτάτης ἐπι-
στολῆς τοῦ Φενελῶνος :

αἱ Ἐν εἰρηνικωτέροις καιροῖς, ἔλεγεν ὁ Διδότος ἐν τῇ
συγγραμμάτῳ τούτῳ, ὅτε τὸ αἷμα τῶν Ἑλλήνων δὲν
ἔρρεεν ὡς χεῖμαρος, ἡ εὐγενὴς καὶ καθαρὰ τοῦ Φενελῶ-
νος ψυχὴ, δὲν ἐφοδῆθη νὰ διακηρύξῃ τὴν γενναίαν ἀγα-
νάκτησιν, ἣν ἐνέπνευσεν αὐτῷ ἡ τύχη τοῦ ἀτυχοῦς
τούτου λαοῦ. Ἴδου πῶς ἐκφράζει ταύτην ἐν ἐπιστολῇ
ἐν ᾗ ἀνήγγελλε τὴν ἰδέαν ὅτι προτίθεται ν' ἀφιερωθῇ
εἰς περιηγήσεις ἐν τῇ Ἀνατολῇ.

» Ἀπασα ἡ Ἑλλὰς ἀνοίγει εἰς ἐμὲ τὰς ἀγκάλας τῆς,
ὁ δὲ σουλτάνος ἐκπεπληγμένος ὀπισθοπορεῖ· ἡ Πελοπόν-
νησος ἀναπνεύει ἐλευθέρως, ἡ δ' Ἑκκλησία τῆς Κορίνθου
ἀναζωογονεῖται· ἡ φωνὴ τοῦ ἀποστόλου ἀκούεται ἔτι

ἐν αὐτῇ. Αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν μετενεχθέντα εἰς τοὺς ὠραίους τούτους τόπους καὶ μεταξὺ τῶν πολυτίμων τούτων ἐρειπίων συνάγονται πρὸς τοῖς περιεργότεροις μνημείοις καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαιότητος. Ζητῶ τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅπου ὁ Παῦλος ἀνήγγειλε τοῖς σοφοῖς τοῦ κόσμου τὸν ἄγνωστον Θεόν· ἀλλὰ τὸ ἀνίερὸν ἔρχεται μετὰ τὸ ἱερόν· ὅθεν καταβαίνω εἰς τὸν Πειραιᾶ, ὅπου ὁ Σωκράτης διέγραφε τὸ σχέδιον τῆς δημοκρατίας του· ἀναβαίνω εἰς τὴν διπλὴν κορυφὴν τοῦ Παρνασσού, συλλέγω τὰς δάφνας τῶν Δελφῶν, καὶ αἰσθάνομαι τὰς ἡδονὰς τῶν Τεμπῶν.

»Εἶθε τὸ αἶμα τῶν Τούρκων νὰ ἀναμιχθῇ μετὰ τοῦ τῶν Περσῶν ἐν ταῖς πεδιάδι τοῦ Μαραθῶνος ὅπως καταλίπωσι τὴν Ἑλλάδα ν' ἀσχοληθῇ εἰς τὴν θρησκείαν, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, εἰς τὰς τέχνας, ὧν θεωρεῖται ἡ πατρίς».

Τῆς περιωνύμου φιλελληνικῆς ἐπιτροπῆς πρόεδρος ὠνομάσθη ὁ Τερνῶ, γραμματεὺς δὲ ὁ Διδότος. Οἱ συνδραμόντες εἰς τὴν φιλάνθρωπον πρόσκλησιν τοῦ Ἀμβρόσιου εἰσὶν οὗτοι: Rouhefoucauld-Liancourt, Chateaubriand, οἱ δοῦκες de Fitz-James, de Choiseul, de Dalberg, de Broglie, οἱ κόμητες Sainte-Aulaire, Mathieu Dumas, Sebastiani, Alexandre de la Borde, de Lasteyrie, Alexandre de Lameth, d' Harcourt, de Stoël, Laffite, Villemain, Benjamin Delessert, Eynard, Lainé de la Ville l'Évêque, André Cottier, καὶ Ternaux ὁ πρεσβύτερος. Ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος προσέφερε τὸ ποσὸν 3,000 φρ. Ὁ Κοραῆς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην αὐτὸς καὶ Κοραῆς, λέγει ὁ Διδότος οὗτινος τὸ ὄνομα καὶ αἱ ἀρεταὶ εἶναι γνωσταὶ ἐν ὅλῃ τῇ Εὐρώπῃ, ἐπεφορτίσθη νὰ διανείμῃ τοῖς Ἑλλήσι τοῖς ἐν Παρίσι εὐρισκομένοις τὰς βοηθείας. Τὰ δὲ πλείω θέλουσι χρησιμεύσαι ὅπως παράσχῃ τῇ Ἑλλάδι τὴν ἀναγκαίαν βοήθειαν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων.

Ὅλαι αὗται αἱ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἐνέργειαι τοῦ Δι-

δότης καὶ τῶν ἄλλων φιλελλήνων ἐστέφθησαν δι' ἐπιτυχίας· ἡ Ἑλλάς ἐκηρύχθη ἐλευθέρα. Ἀλλ' ὁ Διδότος οὐκ ἐπαύσατο συμπαθῶν ὑπὲρ αὐτῆς· ἀείποτε ἐδείκνυτο πρόθυμος ὁσάκις νέοι Ἕλληνες μετέβαινον εἰς Παρισίους ὅπως σπουδάσωσι τὴν τυπογραφικὴν τέχνην. Τῷ 1830, τῇ συστάσει τοῦ πρίγκηπος Μιχαήλ Σούτσου, ὁ Ἀνδρέας Κορομηλᾶς ἐδιδάχθη ταύτην ἐν τοῖς καταστήμασι Φιρμίνου Διδότου, συστήσας ἀκολούθως τυπογραφεῖον ἐν Ἀθήναις, περίφημον καταστάν.

Τῷ 1836 ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὁ Ἀμβρόσιος ἐγένετο διευθυντὴς τῶν τυπογραφικῶν καταστημάτων· τότε δ' ἐδημοσίευσε πολλὰ ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα συγγράμματα μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνεται ἡ δημοσίευσις τοῦ Θησαυροῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης (*Thesaurus Græcæ linguæ*) τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου. Τὸ ὀγκωδέστατον τοῦτο λεξικόν, πρὸ τριακοσίων περίπου ἐτῶν συγγραφέν, περιεῖχε πολλὰ ἐσφαλμένα εἴτε ὡς πρὸς τὰς ἐρμηνείας τῶν λέξεων, εἴτε ὡς πρὸς τὰ γράμματα τῶν συγγραμμάτων, ἐναλόγως τῶν μέχρι τοῦδε προῶν τῆς ἐπισήμης, ἥτοι κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βοασσονᾶδ *rudis indigestaque moles*. Οἱ ἀδελφοὶ Διδότου, Ἀμβρόσιος καὶ Γάκινθος, ἀνέλαβον τὴν μέγαλιν ταύτην ἐπιχείρησιν· πρὸς τοῦτο προσεκάλεσαν πολλοὺς σοφοὺς Ἑλληνιστὰς, ἐν οἷς τινες συνειργάσθησαν μετὰ πολλοῦ ζήλου ὡς ὁ Ἀστ, ὁ Βοασσονᾶδ, ὁ Κράμερ, ὁ Ἀς, ὁ Ἰωακώβσιος, ὁ Ὄσάν, ὁ Ρόστ, ὁ Σχαίφερος, ὁ Στροῦβ, ὁ Γάφελ καὶ ἄλλοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραΐς. Τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἔργου ἀνέλαβον οἱ ἀδελφοὶ Δινδόρφοι μετὰ τοῦ Ἀς τῇ συναρωγῇ τοῦ Σίννερ καὶ Φίτζ. Μόνος ὁ Βοασσονᾶδ δεκαπεντακισχίλιας ἐχορήγησε προσθήκας, ὁ δὲ Δύβνερος (1) ἐπεθεώρησε

(1) Φρειδερίκος Δύβνερος σπουδαιότατος ἑλληνιστής, ἐγεννήθη τῷ 1802 ἐν τινι κώμῃ τῆς Θουριγγίας, σπουδάζας ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς Γότθας καὶ τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Γοτίγγης προσεκλήθη εἰς Παρισίους τῷ 1831 ὅπως

πάντα τὰ τυπογραφικὰ δοκίμια. Ἡ ἐκτύπωσις τοῦ πρώτου φυλλαδίου ἐγένετο περὶ τὸν Αὐγούστου τοῦ 1831 κατὰ τὸ πρόγραμμα τὸ ἐγκριθὲν ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας τῇ 29 Μαΐου 1829, τὸ ὅλον ἔργον συνεπληρώθη μόλις τῷ 1865 ἐν 9 τόμοις. «Τὸ λεξικὸν τοῦτο, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ σοφοῦ Egger, (1) ἀληθὲς μνημεῖον ἀπείρων πόνων, συντελεσθὲν μετὰ συνεχεῖς προσπάθειάς ἐξ καὶ τριάκοντα ἐτῶν, ἀποτελεῖσει πάντως ἰδίαν ἐποχὴν ἐν τοῖς χρονικοῖς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τυπογραφίας, ἅτε πολλῶ ὑπέρχον κατὰ τε τὴν ἀφθονίαν τῶν λέξεων (2) καὶ τὴν ὀρθὴν ἐκλογὴν τῶν ὑποθέσεων τῆς ἄλλης ἀξιολόγου μετατυπώσεως τοῦ Θησαυροῦ, ἣν ὁ βιβλιοπώλης Valgry ἐποιήσατο ἐν Ἀγγλίᾳ (1816—1828)».

Δεύτερον σπουδαιότατον ἔργον τῶν ἀδελφῶν Διδότου, εἶναι ἡ δημοσίευσις τῆς Βιβλιοθήκης τῶν Ἑλληνικῶν συγγραφέων· τὸ κείμενον τῶν ἐν αὐτῇ δημοσιευθέντων συγγραφέων παραβλήθην ἐπισταμένως μετὰ τῶν χειρογράφων συναρθεύεται ὑπὸ λατινικῆς με-

συνεργασθῇ εἰς τὴν ἐκδοσιν τοῦ λεξικοῦ. Ὁ Dübner ἐβοήθησε μεγάλως τὸν Διδότον, ἀπέθανε δὲ τῷ 1867.

(1) Ἐν τῇ προμνημονευθείσῃ ἐκθέσει κατὰ μεταφρ. τοῦ κ. Βαλέττα.

(2) «Ἐκάστη σελὶς ᾠξήθη ἀνὰ εἴκοσι στίχους, καθὼς τοῦτο καταφαίνεται εἰς τὴν 135 σελίδα τῆς νέας ἐκδόσεως, παραβάλλομένην πρὸς τὴν 130 τῆς παλαιᾶς, ὥστε τὸ ποσὸν τοῦτο πολλαπλασιαζόμενον, ἐπὶ τῶν 1454 σελίδων τῆς πρώτης ἐκδόσεως, φέρει 29,400 περιπλέον στίχους, ἐννέα δηλονότι τυπογραφικὰ φύλλα, τὰ ὅποια, προστιθέμενα εἰς τὰ ὀκτώ (91—100), καθ' ἃ φαίνεται πλεονάζουσα ἡ δευτέρα ἐκδοσις, ἀποτελεῖ 17 φύλλα, χωρὶς τῶν προστετησομένων κατόπιν». Σ. Βυζάντιος ἐν τοῖς Προλεγομ. τοῦ Λεξ.

ταφράσεως καὶ σχολίων. Ἡ δημοσίευσίς τῆς διδοτέου βιβλιοθήκης ἀρξαμένη τῷ 1837 περιέχει ἅπαντας σχεδὸν τοὺς Ἑλλήνας συγγραφεῖς καὶ τεμάχια ἀπολεσθέντων· οἱ ἐν αὐτῇ συνεργασθέντες ἦσαν οἱ ἀξιολογώτεροι τῆς ἐποχῆς φιλόλογοι, ἐν οἷς ὁ C. Müller, ὁ Mullach, ὁ Bothe, ὁ Meineke, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ πάντων ὁ προφρηθεὶς Dübner. Τὰ δύο μεγάλα ταῦτα ἔργα ἐπηνέθησαν δικαίως καὶ ἐπαινοῦνται παρ' ἀπάντων.

Ἐκτὸς τούτων ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐδημοσίευσεν καὶ ἄλλα ἔργα ἀφορῶντα τὴν Ἑλλάδα· τὰς σημειώσεις περιηγήσεως ἐν τῇ Ἀνατολῇ (εἰς 8ον 1826), ὧν ὅμως δυστυχῶς μόνον τὸ πρῶτον ἐδημοσιεύθη μέρος, τοῦ ἐτέρου ἀνευρεθέντος ἐν τοῖς χειρογράφοις αὐτοῦ καὶ ἐκδοθησομένου, πιστευόμενον προσεχῶς. Τὸ

CXLIV κεφάλαιον τῆς εἰς τὴν Ἑλλάδα περιηγήσεως τοῦ Pouqueville, πραγματευόμενον περὶ Λακωνίας καὶ Σπάρτης. Μετάφρασιν τῆς ἱστορίας τοῦ Θουκυδίδου, μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ κειμένου, σημειώσεων καὶ ἀναλυτικοῦ πίνακος (1833)· τῆς μετάφράσεως ταύτης ἐπεχείρησε δευτέραν ἐκδοσιν, ἣς ἐδημοσίευσεν μόνον τὸν Α' τόμον τῷ 1872. Τὴν βιογραφίαν τοῦ Θουκυδίδου, ἣν προέταξε τῆς κατὰ πάντα λόγον σπουδαιοτάτης ταύτης ἐκδόσεως ἐδημοσίευσεν καὶ ἐν τῇ νέᾳ γενικῇ βιογραφίᾳ. Σημείωσιν περὶ τοῦ Ἀνακρέοντος, προταχθεῖσαν τῆς ἐμμέτρου μεταφράσεως τῶν ᾠδῶν τοῦ ποιητοῦ τούτου, ἥτις δημοσιευθεῖσα τῷ 1863 (16ον μικρὸν) περιέχει καὶ φωτογραφήματα κατὰ τὰ σχέδια τοῦ Girodet. Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ χαρτοῦ ἐν τῇ ἀρχαιότητι (*le prix du papier dans l'antiquité*), ὅπερ εἶναι ἀπάντησις πρὸς τὸν κ. Egger. Τελευταῖον δὲ τὸ περὶ τοῦ Ἀλδοῦ Μανουτίου καὶ ἐν Βενετίᾳ Ἑλληνισμοῦ (*Alde Manouce et l'hellenisme à Venise*) πραγματευόμενον περὶ τοῦ ἀξιολογωτάτου τούτου τυπογράφου καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ συστάσης Νεακκαδημίας.

ἐπίσης ἐν αὐτῷ γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰς Ἰταλίαν προσφυγόντων Ἑλλήνων, ἰδίᾳ δὲ περὶ τοῦ Μουσούρου, δημοσιεύων πρὸς τούτοις καὶ μέρος τῆς ἀνεκδότου ἀλληλογραφίας τῶν ἀνδρῶν τούτων ὡς καὶ εἰκόνας καὶ πανομοιότυπα γραφῆς. Ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τούτῳ συγγράμματι, ποιούμενος λόγον περὶ τῶν Ἑλλήνων ἀναμιμνήσκειται καὶ τῆς εἰς τὴν Ἀνατολὴν περιοδείας του· ἀναμιμνήσκειται ὅτι διὰ τὸν φόβον τῶν Τούρκων ἐκρύβη μετὰ τῶν ἄλλων μαθητῶν εἰς ὑπόγειον ἐνθα ἀπήγγελλε στίχους ἐκ τῆς Ἑκάβης τοῦ Εὐριπίδου· ἀναμιμνήσκειται ὅτι μαθὼν τὴν γέννησιν υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς του ἐφύτευσε δένδρον ἐν τῷ κήπῳ τοῦ γυμνασίου, εὐλογηθὲν ἐνώπιον τῶν καθηγητῶν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων παπᾶδων.

Πλὴν τῶν συγγραμμάτων τούτων ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος ἐδημοσίευσε καὶ τὰ ἑξῆς:

L'imprimerie, la librairie, la papeterie à l'Exposition universelle (ἡ τυπογραφία, ἡ βιβλιοπωλία, ἡ χαρτοποιία ἐν τῇ γενικῇ ἐκθέσει) τοῦ 1851 ἐν Λονδίῳ.

Rapport du XVII jury (ἀναφορὰ ἐν τῷ 12' συνεδρίῳ τῶν ἐνόρκων) παρουσιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτοῦ Α. Διδότου (Παρίσιος, 1854).

Essai sur la Typographie (δοκίμιον περὶ τυπογραφίας) ἀπόσπασμα τοῦ ΚΣ' τόμου τῆς νεωτέρας ἐγκυκλοπαιδείας (1852 εἰς 8ον 405 σελ.).

Les Aldes et les Estiennes (οἱ Ἀλδοὶ καὶ οἱ Στέφανοι) ἀποσπάσματα τῆς γενικῆς Βιογραφίας (τεύχη 2 εἰς 8ον).

Observations sur la propriété littéraire et artistique (παρατηρήσεις περὶ τῆς ἰδιότητος τῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας) 1862 εἰς 8ον.

Étude sur la vie et les œuvres de Jean, sire de Joinville (Μελέτη περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἰωάννου σὺρ δὲ Ζοανβίλ) ἐκδόσεις 5η μετὰ 6 εἰκόνων καὶ τοῦ Πιστεύω τοῦ Ζοανβίλ, πανομοιότυπου χειρο-

γράφου, ὃν προηγείται διατριβή 1870 τομ. 2 εἰς 8ον.

Missel du Juvenal des Ursins (Ἡ λειτουργία τοῦ Ἰουβεναλίου τῶν Οὐρσίνων) 1861 εἰς 8ον.

Essai typographique et bibliographique sur l'histoire de la gravure sur bois (δοκίμιον τυπογραφικὸν καὶ βιβλιογραφικὸν περὶ τῆς ἱστορίας τῆς ξυλογραφίας) 1863.

Catalogue raisonné des livres de la bibliothèque de M. Firmin Didot (κατάλογος ἀναλυτικὸς τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης τοῦ κ. Φ. Δ.) 1ον τεύχος 1867.

Essai de classification méthodique et synoptique des romans de chevalerie (δοκίμιον περὶ μεθοδικῆς καὶ συνοπτικῆς κατατάξεως τῶν μυθιστοριῶν τοῦ ἵπποτισμοῦ) ἐκδεδομένων καὶ ἀνεκδότων 1850.

Des apocalypses figurées (περὶ μεταφορικῶν ἀποκαλύψεων) χειρογράφων καὶ ἐξυλογραφημένων 1870.

Observations sur l'orthographe française (παρατηρήσεις περὶ γαλλικῆς ὀρθογραφίας) μετὰ ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῶν γνώμων καὶ τῶν συστημάτων ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπὸ τοῦ 1527 μέχρι τοῦδε. Αἱ ἐκδόσεις 1867· ἐκδ. Βα ἐπιθεωρημένη καὶ ἐπηυξημένη 1868.

Observation sur l'écrit intitulé: Programme officiel de la nouvelle orthographe (παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ τιτλοφορουμένου: ἐπίσημον πρόγραμμα τῆς νέας ὀρθογραφίας) 1871.

Remarques sur les reformes de l'orthographe française (σημειώσεις περὶ τῶν μεταρρυθμίσεων τῆς γαλλικῆς ὀρθογραφίας) 1872.

Étude sur Jean Cousin (Μελέτη περὶ τοῦ Ἰωάννου Κουζίνου) μετὰ σημειώσεων περὶ τοῦ Ἰωάννου Δεκλέρη καὶ τοῦ Πέτρου Βιριότου, μετὰ εἰκόνων τοῦ Κουζίνου καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ γενομένων ὑπ' αὐτοῦ· 1872 εἰς 8ον μετὰ ἄτλαντος.

Ὅλα ταῦτα τὰ συγγράμματα δεικνύουσιν ὅποσον ὁ ἀνὴρ ἐνησχολεῖτο εἰς τὰ γράμματα.

Τῷ 1867 συνιστωμένης ἐν Παρισίοις τῆς πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐταιρίας (1) ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος συνετέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐδραίωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς. Ἀντὶ ὧν τούτων τῶν ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἀγώνων ὁ Διδότος

(1) Ἡ σπουδαιότης αὐτῆς ἐταιρίας, περὶ ἧς ἐποιήσαμεθα λόγον καὶ ἐν τῷ προεχθεσμένῳ ἡμῶν πονημάτων (σ. 26—7) οὐ παύεται ἐργαζομένη πρὸς προαγωγὴν καὶ διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων τῇ γενναίᾳ συνδρομῇ πλείστων φιλελλήνων μελῶν αὐτῆς· ἐνταῦθα δημοσιεύομεν τὸ ἀπλουστάτον καταστατικὸν τῆς οὐκ ἐν λόγοις ἀλλ' ἐν ἔργοις ἐναδρυνομένης ἀξιολογωτάτης ταύτης ἐταιρίας :

Ἀρθρ. 1. Ἡ ἐταιρία σύγκειται ἐξ ἀορίστου ἀριθμοῦ μελῶν.

Ἀρθρ. 2. Ἡ ἐτησία συνδρομὴ ὠρίσθη εἰς δέκα φράγκα.

Ἀρθρ. 3. Ἡ παραδοχὴ γίνεται ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἢ ἐν τῷ γραφείῳ ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς μέλους.

Ἀρθρ. 4. Ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ σύγκειται ἐκ 50 μελῶν, ὧν τὰ 10 δυνατὸν νὰ ἐκλεχθῶσι καὶ ἐκτὸς τῶν Παρισίων. Ἀντιπροσωπεύει καὶ διευθύνει τὴν ἐταιρίαν.

Ἀρθρ. 5. Ἡ ἐταιρία θέλει συνετέλεσει εἰς τὴν διάδοσιν τῶν καλλιτέρων μεθόδων διδασκαλίας καὶ τὴν δημοσίευσιν τῶν ὠφελιμωτέρων συγγραμμάτων πρὸς γνῶσιν τῆς Ἑλλ. γλώσσης καὶ φιλολογίας.

Ἀρθρ. 6. Θέλει ἀναζωπυρῆσει, δι' ὧν τῶν ἐν χρήσει μέσων, τὸν ζῆλον τῶν διδασκάλων καὶ μαθητῶν τῶν ἀποδυομένων εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς. Θέλει ψηφίσει μετάρσια καὶ ἀμοιβάς.

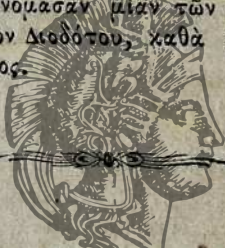
Ἀρθρ. 7. Θέλει προτείνει ἀγωνοθετήματα. Θέλει συνάψει σχέσεις μετὰ τῶν ξένων Ἑλληνιστῶν.

ἡμείφθη δεόντως. Ἐχρημάτισε βιβλιοπώλης καὶ τυπογράφος τοῦ βασιλέως μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, κατόπιν τῷ 1827 μέλος τῆς ἐμπορικῆς βουλῆς, τῷ 1832 τοῦ συμβουλίου τῆς βιομηχανίας, τῷ 1848 τοῦ γενικοῦ συμβουλίου τοῦ Σηκουάνα καὶ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου μέχρι τῆς πτώσεως τῆς βασιλείας. Ἐλαβε μέρος ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν ἐνόρκων, ἐν ταῖς ἐθνικαῖς βιομηχανικαῖς ἐκθέσεσι τοῦ 1844 καὶ 1849, ἐν ταῖς παγκοσμίαις ἐκθέσεσι τοῦ Λονδίνου (1851) καὶ τῶν Παρισίων (1855) καὶ ἐν ἀπάσαις ταύταις ἔλαβε τὸ χρυσοῦν μετάλλιον. Τῷ 1825 λαβὼν τὸν σταυρὸν τῆς λεγεῶνος τῆς τιμῆς, ὠνομάσθη κατόπιν (1855) ἀξιωματικὸς αὐτῆς καὶ διεδέξατο τὸν πατέρα αὐτοῦ ὡς τυπογράφος τοῦ Πανακαδημείου. Ἦτο ἤδη ἀξιωματικὸς τοῦ Σωτῆρος τῆς Ἑλλάδος καὶ ἱππότης τῆς ἁγίας Ἀννης τῆς Ῥωσσίας.

Ἡ μεγαλειτέρα ὅμως ἀμοιβὴ δι' αὐτὸν ἦν ὅτε ἡ Ἀκαδημία τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῆς φιλολογίας ἐκάλεσεν αὐτὸν τῷ 1872 ἵνα καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ de Chertier. Ἡ ἡμέρα αὕτη ἦν ἡ εὐτυχεστέρα διὰ τὸν Α. Διδότον· ἐνθυμοῦνται εἰσέτι ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην προσεκάλεσεν πάντας τοὺς τυπογράφους καὶ ἐκδότας τῶν Παρισίων εἰς συμπόσιον, ὅπως πανηγυρίσωσι τὴν πρόοδον τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτῶν καὶ συγχαρῶσιν αὐτὸν ἐπὶ τῇ προσγενομένῃ τιμῇ. Δυστυχῶς ὅμως ἐπὶ μικρὸν ἀπῆλause τῆς χαρᾶς ταύτης· τῇ 22 Φεβρουαρίου 1876 σκληρὰ ἀσθένεια ἀφῆρπασεν αὐτὸν ἐκ τῶν κόλπων τῆς Γαλλίας. Ἐν ταῖς τελευταίαις στιγμαῖς τοῦ ἐπὶ γῆς βίου ἔδωκε τὰς τελευταίας ὁδηγίας περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῶν συγγραμμάτων του. Ἀπέθανε λοιπὸν ὁ ἔνδοξος φιλέλλην, ἡ δόξα τῆς γαλλικῆς τυπογραφίας, ἐν δὲ τῇ κηδεῖᾳ αὐτοῦ ὁ ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος κ. Δεληγιάννης βαρέως πεπληγμένος τὴν καρδίαν ἐκράτει μίαν τῶν ταινιῶν τοῦ φερέτρου, καὶ μετὰ συγκεκμημένης φωνῆς ἐξέφρασε τὴν λύπην, ἣν ᾗσθάνθη ἡ Ἑλ-

ἴλας ἅπασα ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοιοῦτου ἀνδρός. «Τὴν ἀπώλειαν αὐτοῦ, προσέθηκε, θέλει ζωηρῶς αἰσθανθῇ ἡ Ἑλλάς, ὅπου τὸ ὄνομα τοῦ ἐνδόξου τούτου ἀνδρός αἰετοποτε θέλει ἐξεγείρει τὰ αἰσθήματα τῆς ζωηροτέρας εὐγνωμοσύνης».

Πραγματικῶς ἡ ἐλληνικὴ κυβέρνησις ἐπεφόρτισεν τὸν κ. Δεληγιάνη μετὰ τινὰς ἡμέρας ὅπως ἐκφράσῃ τῇ οἰκογενείᾳ Διδότου τὰ συλλυπητήρια οὐ μόνον τῆς κυβερνήσεως ἀλλὰ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Οἱ Ἕλληνες πρὸ πολλοῦ ἤδη καιροῦ εἶχον ἐκφράσει τὴν πρὸς τὸν Διδότον εὐγνωμοσύνην· ὅτε τῷ 1839 ὁ Ἀμβρόσιος Διδότος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐπεσκέψατο τὰς Ἀθήνας, οἱ Ἕλληνες ἐνθουσιωδῶς ὑπεδέξαντο αὐτούς, πρὸς τιμὴν δ' αὐτοῦ ὠνόμασαν μίαν τῶν κυριωτέρων ὁδῶν τῶν Ἀθηνῶν· ὁδὸν Διδότου, καθὰ ἀπεκάλει αὐτὸν ὁ μακαρίτης Ἀσώπιος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΕΛΟΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ